

Dr Andreja Mihailović

▲
Krivično pravo – opšti
dio (III)

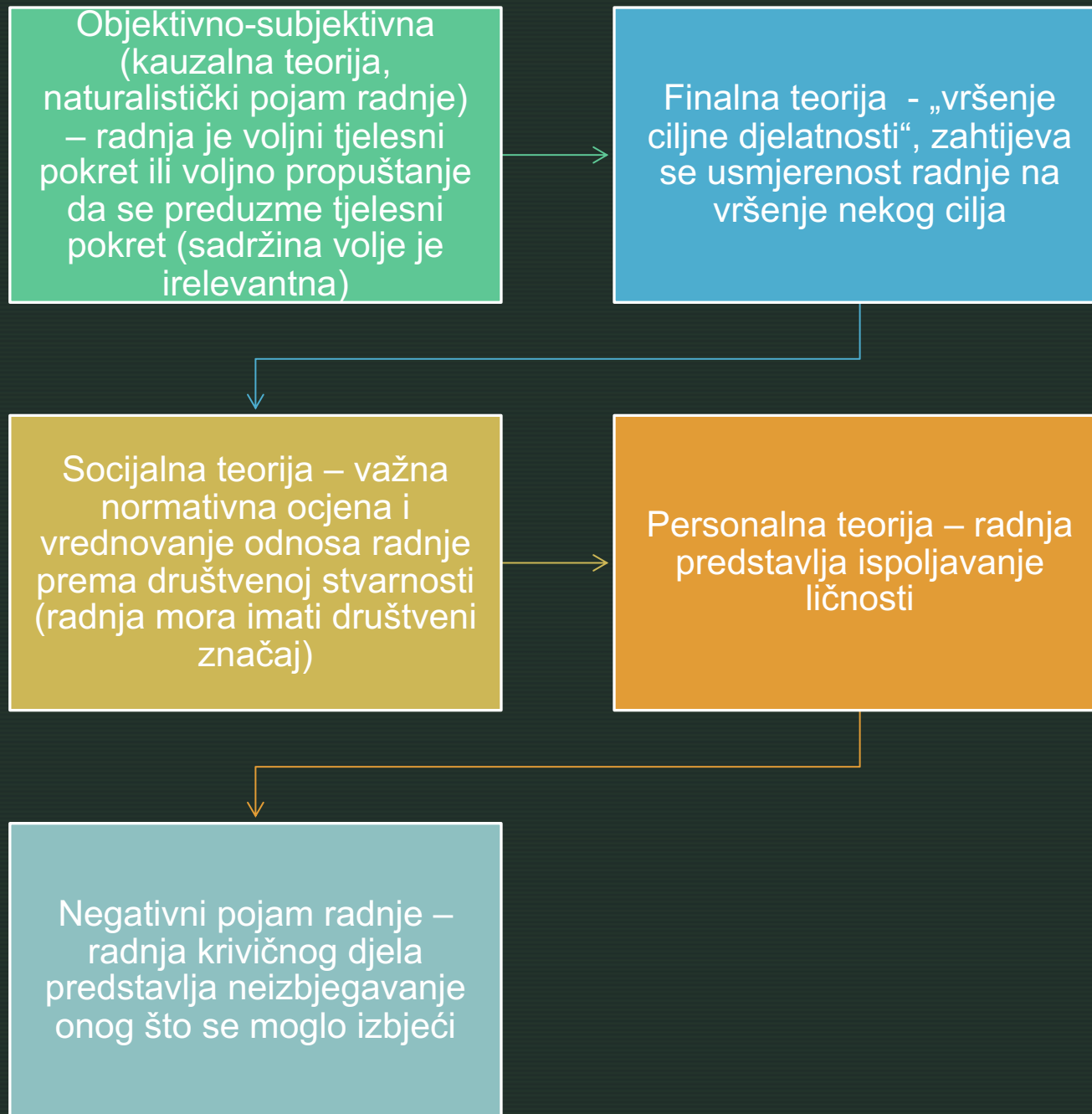
po udžbeniku Krivično pravo –
Zoran Stojanović

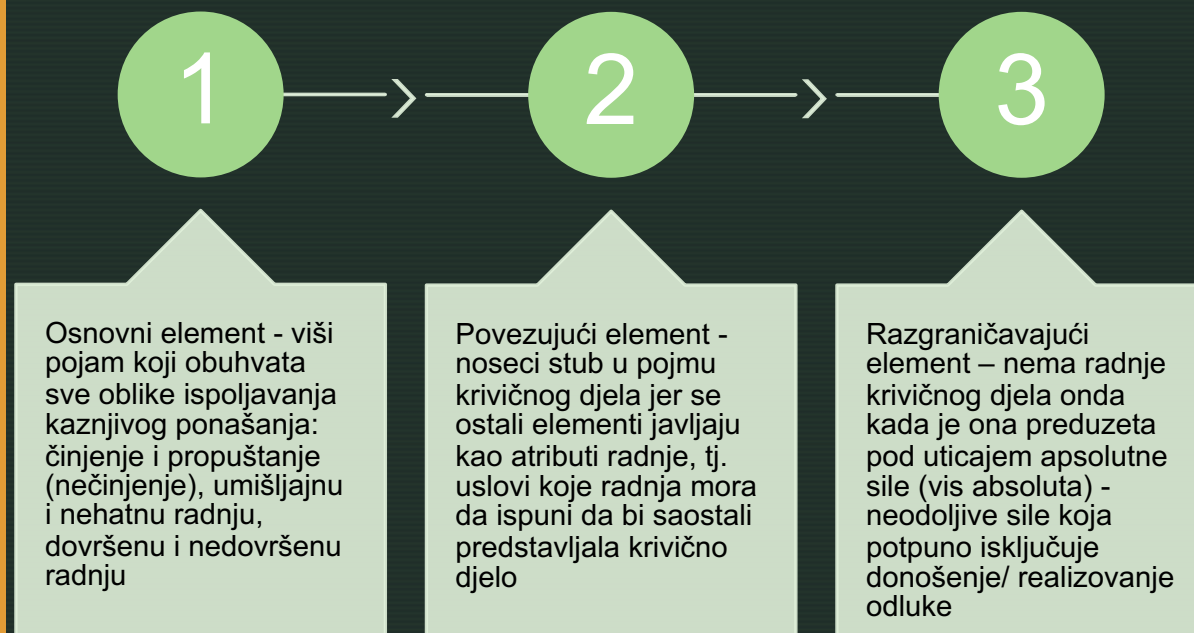
Pojam krivičnog djela

- Opšti dio krivičnog prava se bavi samo određivanjem opšteg pojma krivičnog djela (obilježja koje mora imati svako krivično djelo), a ne i određivanjem pojedinih krivičnih djela (kroz posebna, konkretizovana obilježja)
- KZ (čl. 5) sadrži definiciju objektivno-subjektivnog pojma krivičnog djela koja je u skladu sa novijom teorijom krivičnog prava „krivično djelo je djelo koje je zakonom predviđeno kao krivično djelo, koje je protivpravno i koje je skrivljeno“
  1. Radnja
  2. Predviđenost u zakonu
  3. Protivpravnost
  4. Krivica
- Redosled nije dat proizvoljno i ne može se mijenjati, 3 prva (objektivna) elementa mogu postojati bez krivice (subjektivni), ali nikako obrnuto
- Često je međusobno prožimanje elemenata, npr. radnja mora imati subjektivni sadržaj (krivicu), a ono što je predviđeno u zakonu često je i protivpravno (osim ako ne postoji neki osnov isključenja protivpravnosti)

RADNJA KRIVIČNOG DJELA

TROSTRUKA FUNKCIJA RADNJE

Radnje krivičnog djela nema u stanjima gubitka svijesti! Gubitak svijesti mora biti potpun, jer se poremećaji svijesti rješavaju na planu uračunljivosti;

Radnje nema ni u slučaju refleksnih pokreta koji su organska posljedica spoljnih nadražaja

Sporno je pitanje tzv. automatizovanih radnji (preovlađuje shvatanje da, pošto kod njih nije sasvim isključen voljni sadržaj, radnja krivičnog djela postoji)

Socijalno-personalni pojam radnje – „radnja predstavlja društveno-relevantno ostvarivanje volje“

VRSTE RADNJE

- ❖ Radnja izvršenja (preuzima izvršilac) i radnja saučesništva (preuzima: saizvršilac, podstrekač, pomagač)
- ❖ Radnja činjenja i radnja nečinjenja

Pripremne radnje ne predstavljaju radnju krivičnog djela! (osim u slučaju kada su proglašene samostalnim krivičnim djelom i kao takve predviđene zakonom čime formalno postaju radnja izvršenja)

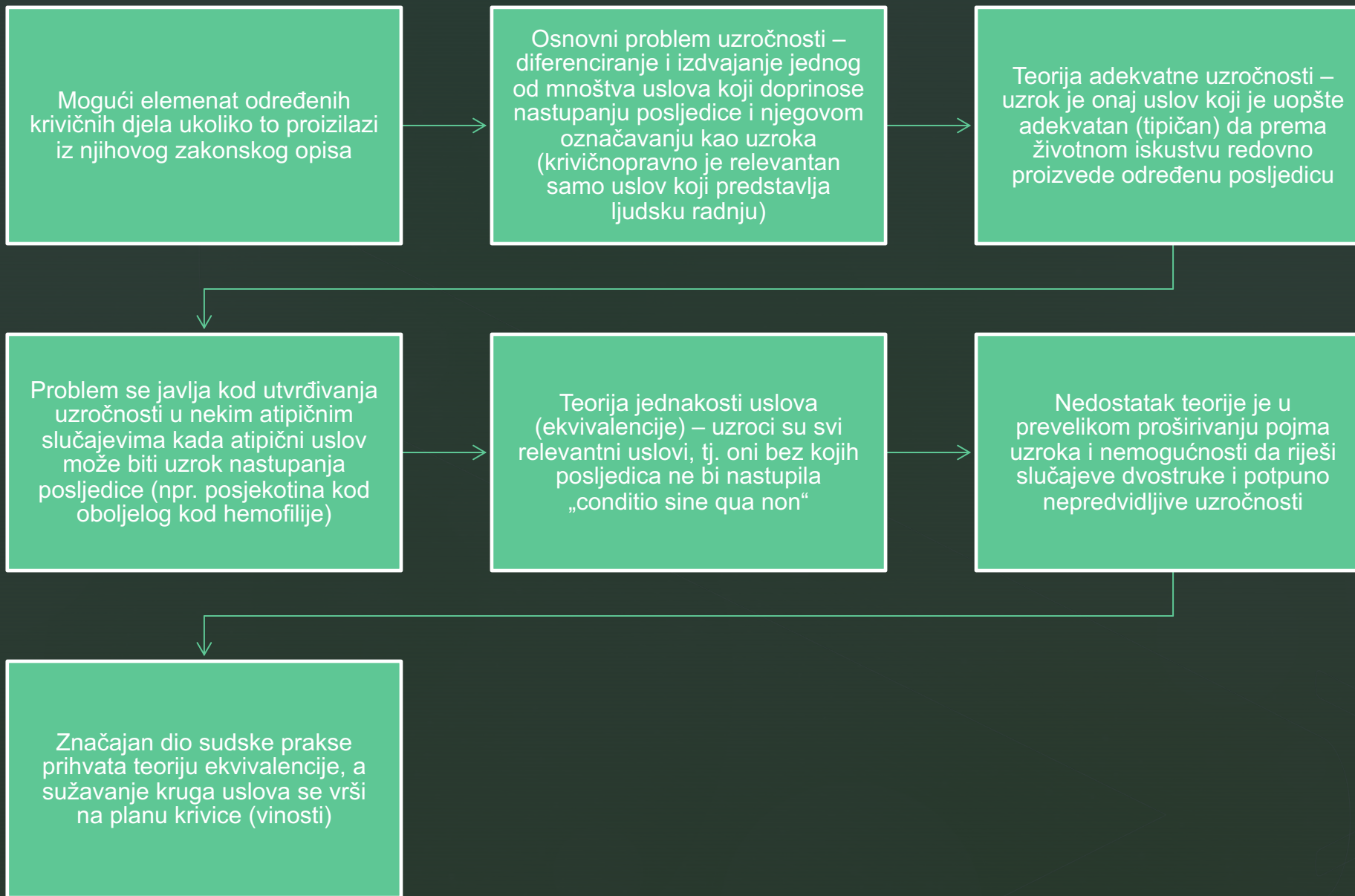
1. krivična djela činjenja (komisivni delikti)
2. krivična djela nečinjenja (omisivni delikti)
3. krivična djela propuštanja

- Prava krivična djela nečinjenja – mogu se izvršiti samo nečinjenjem (propuštanjem), npr. neprijavlivanje krivičnog djela i učinioca
- Neprava krivična djela nečinjenja – radnja je postavljena u zakonu kao radnja činjenja, ali se izuzetno mogu izvršiti i nečinjenjem, npr. krivično djelo ubistva (karakteristično da ih može izvršiti samo lice kod kojeg postoji dužnost da se preduzme činjenje – garant na osnovu: zakonskog propisa, nekog pravnog posla, prethodnog činjenja garanta kojim je stvoreno opasno stanje)

ODNOS RADNJE, UZROČNE VEZE I POSLJEDICE KRIVIČNOG DJELA

- Posljedica – proizvedena promjena ili stanje u spoljnom svijetu
- Radnja krivičnog djela uvijek prouzrokuje neku vrstu posljedice, ali nije svaka krivičnopravno relevantna – ona je značajna samo kod krivičnih djela za koje zakon izričito predviđa nastupanje posljedice
- Značajna za procjenu društvene opasnosti nekog ponašanja i odmjeravanje kazne

- Posljedična krivična djela (materijalna; krivična djela sa posljedicom) i 2. djelatnosna krivična djela (formalna; radnja izvršenja dovoljna) – značajno za razlikovanje dovršenog krivičnog djela i pokušaja

- Obzirom na vrstu posljedice razlikuju se: 1. krivična djela povrede i 2. krivična djela ugrožavanja (posljedica se sastoji u apstraktnoj ili konkretnoj opasnosti; u oba slučaja posljedica nije sadržana u biću krivičnog djela)

UZROČNOST (KAUZALITET)

PREDVIĐENOST U ZAKONU

- Predviđenost u zakonu neke radnje, tj. ponašanja kao krivičnog djela u stvari znači ostvarenje bitnih elemenata zakonskog opisa (bića) nekog krivičnog djela
- Biće krivičnog djela – skup obaveznih obilježja koja čine posebne pojmove pojedinih krivičnih djela (bez ostvarenosti svih elemenata bića krivičnog djela nema ni ostvarenosti opšteg elementa predviđenosti u zakonu, a samim tim ni krivičnog djela)
- Obilježja bića krivičnog djela mogu biti:
  1. Objektivna (spoljna): radnja, posljedica, predmet radnje, sredstvo, način izvršenja, lično svojstvo izvršioca, vrijeme i mjesto izvršenja; mogu biti deskriptivna (kada se odnose na činjenice koje se mogu opaziti čulima) i normativna (kada njihov pojam proizilazi iz određenih pravnih normi)
  2. Subjektivna: umišljaj, nehat (dvostruka funkcija - i oblici krivice i elementi bića krivičnog djela!), namjera i pobuda
- Namjera pretpostavlja postojanje umišljaja usmjeravajući ga na ostvarenje određenog cilja
- Skup osnovnih obilježja čini OSNOVNI oblik nekog krivičnog djela
- Dopunska obilježja (kvalifikatorne i privilegujuće okolnosti) daju krivičnom djelu karakter TEŽEG ili LAKŠEG oblika

SUBJEKT KRIVIČNOG DJELA

Subjekt (učinilac) krivičnog djela - čovjek, tj. fizičko lice koje preuzima radnju izvršenja (izvršilac) ili radnju saučesništva (saučesnik)

Izvršilac - ostvaruje elemente bića krivičnog djela sadržane u zakonskom opisu kod svakog krivičnog djela u posebnom dijelu, dok je saučesnik lice koje preuzima radnju saučesništva ispunjavajući i ostale uslove predviđene odredbama opšteg dijela

Subjektom se smatra i lice koje se prilikom izvršenja krivičnog djela poslužilo životinjom, mehaničkom ili prirodnom silom

Sporno je da li je subjekt krivičnog djela i ono lice koje se prilikom izvršenja krivičnog djela poslužilo drugim licem (potvrдно odgovoriti se može odgovoriti samo u nekim situacijama ukoliko su ispunjeni uslovi za postojanje posrednog izvršilastva)

Pitanje: da li pravno lice može biti subjekt krivičnog djela?

Za razliku od ranijeg shvatanja da pravno lice ne može krivično odgovarati („societas delinquere non potest“), danas se smatra da i pravno lice može biti subjekt krivičnog djela, odnosno da je opravdano uvođenje krivičnopravne odgovornosti pravnih lica

OBJEKAT KRIVIČNOG DJELA

- Postoje dvije vrste objekta krivičnog djela: 1. zaštitni objekt i 2. objekt radnje
  1. Zaštitni objekt značajniji za krivično pravo u cjelini jer je vezan za zaštitnu funkciju krivičnog prava
  2. Objekt radnje je narocitog od značaja za posebni dio, tj. kod pojedinih krivičnih djela.
- Sva krivična djela imaju zaštitni objekt, dok objekt radnje imaju samo neka kod kojih je to izričito predviđeno!
- Zaštitni objekt predstavljaju određena dobra kojima se krivičnim pravom pruža zaštita; može biti 1. opšti (svako dobro, interes, vrijednost ili društveni odnos protiv kojeg je krivično djelo upravljeno) i grupni (dobra koja su zajednička za određenu grupu krivičnih djela)
- Dok zaštitni objekt uvijek predstavlja određene apstraktne vrijednosti, objekt radnje je materijalni, fizički predmet na kojem se ostvaruje radnja izvršenja (u slučaju kada je objekt radnje lice, ono se naziva pasivni subjekt)

Hvala na pažnji!